

Een deel van het DSM-complex in Geleen.

Emissieautoriteit werpt zich op omvangrijke handel

We gaan in Europa handelen in emissies en we gaan in Nederland controleren of dat ook eerlijk gebeurt. Per 1 januari 2005 start de handel in stikstofoxiden voor Nederlandse bedrijven en tegelijkertijd kunnen grote bedrijven in de EU-landen bieden op emissierechten voor broeikasgassen. De Nederlandse Emissieautoriteit wordt het bevoegd gezag voor het verstrekken van handelsvergunningen, registratie van de transacties en toezicht houden op de uitvoering. Een flinke handhavingsopdracht in een nieuw speelveld.

Emissies laten zich weinig gelegen liggen aan landsgrenzen. Vandaar ook de nieuwe Europese regels voor de uitstoot van CO₂. Die wijzigende regelgeving vraagt om een centraal bevoegd gezag voor emissiehandel in Nederland. „Dat is noodzakelijk om alle bedrijven in Nederland op dezelfde manier te kunnen behandelen”, meldt Geert van Grootveld, plaatsvervangend directeur en kwartiermaker van de Nederlandse Emissieautoriteit, kortweg NEa. De Europese Unie verplicht zijn 25 lidstaten tot het naleven van die richtlijnen voor CO₂. De handel in CO₂-emissierechten is nieuw in Europa. De handel in stikstofoxiden (NO_x) is daarentegen louter een Nederlandse aangelegenheid. Het wetsvoorstel om emissiehandel in Nederland goed te keuren wordt

naar verwachting dit jaar aangenomen. Het principe van die handel is dat bedrijven elk jaar verantwoording afleggen over hun totale emissies in verhouding tot de hun toegewezen, verkochte en gekochte emissierechten. De emissiegrenzen voor CO₂ zijn gebaseerd op de Kyoto-doelstellingen. Internationale samenwerking is daarbij belangrijk. „Deze maand is er in Oxford een grote internationale conferentie over het toezicht op de emissiehandel. Daar zullen we niet alleen met Europese, maar bijvoorbeeld ook met Aziatische collega's overleggen.” Als de wetgeving van kracht is, wordt NEa een zelfstandig onderdeel van het ministerie van VROM. Vanaf 2006 wordt het waarschijnlijk een zelfstandig bestuursorgaan. Dan krijgt deze autoriteit dezelfde status als bijvoor-

beeld de Nederlandse Mededingingsautoriteit en de OPTA.

Vorbereiding

Bij het vaststellen van emissies en het verzamelen en verwerken van alle gegevens kunnen fouten worden gemaakt. Daarom legt de nieuwe organisatie de nadruk op controle en toezicht. „Daarvoor zijn voorlopig elf arbeidsplaatsen gereserveerd. Zes daarvan voor direct toezicht, de overige voor interventie en handhaving.” Daarnaast moeten bedrijven aan een aantal schriftelijke verplichtingen voldoen. Het verkopen, de verevening en het rapporteren kan allemaal vanachter de computer. Wel moeten alle transacties worden gecontroleerd voordat zij in het register van de NEa komen. Van Grootveld: „Hoe wordt de uitstoot precies vastgesteld door bedrijven? Welke meetinstrumentarium en datasystemen worden gebruikt? Dergelijke vragen moeten bedrijven beantwoorden in uitgebreide monitoringsprotocollen. Daarin beschrijven ze hun NO_x- en CO₂-emissies en de inzet van brandstoffen. >>

Geert van Grootveld: „Geen enkel bedrijf lacht om een boete van twee miljoen euro.”

Heeft een bedrijf eenmaal een goedgekeurd monitoringsprotocol, dan kan een emissievergunning worden verleend.

Duidelijk moet blijken hoe de gemeenten gegevens worden verwerkt, én hoe de kwaliteit van de gegevens is gewaarborgd.” Het opstellen van die protocollen – forse documenten – vraagt tijd en kunde van ondernemingen. De afgelopen maanden organiseerde de NEa daarom samen met enkele branches alvast – druk bezochte – workshops over NOx- en CO2-monitoring. Heeft een bedrijf eenmaal een gevalideerd monitoring-protocol, dan kan de NEa een emissievergunning verlenen. Veel bedrijven bereiden zich momenteel terdege voor. Na de workshops kreeg de NEa een aantal monitoringsprotocollen binnen. „In totaal verwachten we er dit kwartaal zo'n dertig.”

Emissieverslag

De helft van de 200 miljoen ton CO2 die we in Nederland uitstoten komt van zo'n driehonderd bedrijven met een grote verbrandingscapaciteit. Het gaat om bekende namen als Shell, Corus, de elektriciteitscentrales, maar ook de suikerindustrie. Het gros van deze bedrijven is geconcentreerd in de Randstad: Rijnmond en Europoort. CO2-rechten worden vergeven op basis van een door de ministeries van Economische Zaken en VROM opgesteld nationaal allocatieplan (toewijzingsplan), dat inrichtingen rechten per periode toewijst. Dit plan wordt binnenkort ter goedkeuring voorgelegd aan de Europese Commissie. Elk jaar moet het bedrijf een emissierapport opstellen, met de redenen voor de uitstoot. „Nadat het boekjaar op 31 december sluit, heeft een bedrijf

tot 31 maart de tijd om dat emissieverslag bij ons in te dienen. De verslagen moeten daarvoor al zijn geverifieerd door accountants. Ook daarvoor is een protocol. Onze toezichthouders zullen die verslaglegging steekproefsgewijs controleren.” Vervolgens hebben bedrijven tot 1 mei de tijd om door middel van koop of verkoop van emissierechten de praktijkcijfers in overeenstemming te brengen met hun emissierechten. Van Grootveld: „Pas na deze verevening heb je voldaan aan de emissienorm.”

Twee systemen

„Voor CO2 en NOx hanteren we verschillende systemen”, licht Van Grootveld toe. „CO2 is gebaseerd op het 'cap and trade'-principe: bedrijven krijgen een 'cap' toegewezen. Dat is de maximale hoeveelheid die ze mogen uitstoten tussen 2005 en 2008.” Als een onderneming in die periode minder uitstoot, mag zij de overblijvende rechten verhandelen. Als zij meer uitstoot, moet dat verschil worden gekocht.

De transacties zijn pas geldig als ze bij de NEa zijn geregistreerd.” De prijs van een ton CO2-uitstoot is afhankelijk van vraag en aanbod. De NEa verwacht dat de startprijs ongeveer € 10,- per ton zal zijn. Het leeuwendeel van de 550 kiloton NOx-uitstoot komt voor rekening van het verkeer (450 kiloton). De uitstoot door de industrie (grotendeels dezelfde bedrijven als de CO2-leveranciers) is ongeveer 80 kiloton per jaar. Het streven is dit terug te brengen tot 55 kiloton in 2010. Voor elk Europees land geldt een NOx-pla-

fond, het zogenoemde 'National Emission Ceiling' (NEC). Van Grootveld: „Een handelssysteem is een interessant instrument om dat plafond voor de industrie te verwezenlijken. Dat vindt het bedrijfsleven overigens zelf ook.”

Datamanagement

Basis voor de handel in NOx-uitstoot is de 'Performance Standard Rate' (PSR). Dat is een relatieve norm voor het aantal gram NOx dat mag worden uitgestoten per gigajoule verbruikte energie. De norm wordt echter wel elk jaar lager. In 2005 gaat het om maximaal 68 gram NOx per gigajoule, in 2006 is dat 58 gram en 2010 40 gram. Wat betreft emissiehandel geldt hetzelfde als bij broeikasgassen: wie onder de norm blijft mag zijn emissierechten verkopen; wie de norm niet haalt zal rechten moeten kopen. De NEa beoordeelt straks niet alleen de verslagen en rapportages. Ook controleert ze zaken als NOx-meetapparatuur op de bedrijven en het datamanagement. Het brandstofgebruik is een van de indicatoren voor de uitstoot van CO2: met gebruikmaking van de jaarrekeningen van het energiebedrijf kun je dus snel zien of een bedrijf te veel uitstoot. Van Grootveld: „We verwachten zo'n honderd bedrijfscontroles per jaar te kunnen uitvoeren. Dat betekent dat een bedrijf sowieso eens per drie jaar aan bod komt.” Daarbij wordt de lijst niet alfabetisch afgewerkt. „De NEa is nog bezig met een risicoanalyse. Op basis daarvan zullen we bedrijven voor onszelf indelen.”

Flinke boetes

Haalt een bedrijf zijn 'cap' niet, dan volgt (volgens Europese richtlijnen) een boete van € 40,- per ton te veel uitgestoten CO2. Die boetes kunnen oplopen tot € 100,- plus de verplichting de overtreding een jaar later in te lopen. Met andere woorden: het emissieplafond wordt dan extra laag voor de overtredende onderneming. Van Grootveld: „Stoot je vijftigduizend ton te veel uit, dan heb je dus een boete van twee miljoen euro. Ik geloof dat geen enkel bedrijf daarom kan lachen.” De informatie over het emissiegedrag van bedrijven is openbaar. „We werken conform de EU-richtlijn vanuit het principe 'naming and shaming'. De namen van de ondernemingen die boetes krijgen kunnen bijvoorbeeld in ons jaarverslag worden vermeld. Voor NOx is in Nederland nog geen

boetebedrag vastgesteld. „Maar”, glimlacht Van Grootveld fijntjes, „die boete zal ook motiverend zijn.” De NEa krijgt uitsluitend bestuursrechtelijke bevoegdheden. „In een convenant met het Openbaar Ministerie willen we echter wel afspreken dat fraude in de emissiehandel ook strafrechtelijk kan worden vervolgd.”

Potje voor groei

Hoe serieus en veelomvattend ook: de emissieplafonds van 2005 tot 2008 zijn gerelateerd aan historische emissiecijfers en productiegroei. In de periode 2008-2012 zal echter beduidend minder uitstootcapaciteit beschikbaar zijn. Emissierechten worden dan schaars en dus duurder. Van Grootveld zegt dat het niet aan de NEa zal hebben gelegen als de Kyoto- en NEC-eisen in 2012 niet worden gehaald. „Wij zijn gemotiveerd.”

Bedrijven zullen de eigen organisatie onder de loep moeten nemen, moeten investeren in biomassa, in buitenlandse installaties of zelfs in bossen.” Klagen over de NEa of het fenomeen emissiehandel helpt niet. Van Grootveld: „Het is een open handelssysteem in een gelijk speelveld met duidelijk toezicht.” Maar wat gebeurt er eigenlijk als een groot Japans autobedrijf zich in Nederland wil vestigen? Zeggen VROM en EZ dan: 'Nee, we zitten aan het plafond met onze emissies. Gaat u maar naar Frankrijk?' Van Grootveld: „Het allocatieplan van VROM en EZ geeft ruimte aan nieuwe bedrijven. Er is een speciaal potje met emissies gereserveerd voor nieuwkomers. Over hoe groot dat potje zal zijn, wordt nog onderhandeld.”

Nadere inlichtingen:
www.neaio-helppdesk.nl,
www.vrom.nl/emissiehandel

Tekst: Joost Swanborn
Foto: Henriëtte Guest

Digitale handel

In december 2003 hebben de bedrijven AVR, Essent, Nuon en Shell Trading met elkaar gehandeld in emissierechten stikstofoxiden voor 2005. De inkoop en verkoop verliep via de elektronische handelsplaats Newvalues. Deze internetbeurs is bedacht door VNO-NCW en wordt gefinancierd door de Rabobank en stroomnetbeheerder Tennet. De internetbeurs wil straks ook de handelplaats worden voor transacties met CO2-rechten, maar er zijn meer bedrijven die menen vanaf 2005 de 'eBay' van de emissierechtenhandel te kunnen worden. Zo zijn www.emissierechten.nl en www.emissiebeurs.nl ook in de lucht om de toekomstige handelaren nu al aan zich te binden. De verwachting is overigens dat deze handel landsgrenzen zal negeren. In Duitsland lopen enkele grote internet-handelsplaatsen zich ook al warm. Over de in december afgesproken bedragen voor de emissierechten laten de betrokken bedrijven zich niet uit. De transacties kunnen pas worden erkend door de Nederlandse Emissieautoriteit als de betrokken wetgeving van kracht is.